MINISTERUL MUNCII
FAMILIEI, PROTECȚIEI SOCIALE
ȘI PERSOANELOR VÂRSTNICE

Autoritatea Națională pentru
Protecția Drepturilor Copilului și Adopție

Salvați Copiii
Save the Children România

RECOMANDĂRI PRIVIND APLICAREA PREVEDERILOR LEGALE DIN SECȚIUNEA A 4-A "PROTECȚIA COPILULUI CU PĂRINȚI PLECAȚI LA MUNCĂ ÎN STRĂINĂTATE" DIN LEGEA 272/2004 PRIVIND PROTECȚIA ȘI PROMOVAREA DREPTURILOR COPILULUI

OBIECTUL RECOMANDĂRILOR: Realizarea procedurii de delegare a autorității părinteşti de către părinții care urmează să plece la muncă în străinătate (aplicabilă în situația în care ambii părinți sau părintele care exercită singur autoritatea părintească sau la care locuiește copilul urmează să plece la muncă în străinătate).

Prezentele Recomandări pot fi aplicate inclusiv în cazul persoanelor care sunt deja plecate la muncă în străinătate înainte sau după intrarea în vigoare a modificărilor și completărilor aduse Legii 272/2004 și nu au realizat procedura de delegare a autorității părinteşti, în vederea reglementării situației copiilor cu părinții aflați în străinătate.

Chiar dacă această posibilitate nu este prevăzută în mod expres în Secțiunea a IV-a din Legea 272/2004, republicată și completată, aplicarea retroactivă trebuie făcută prin interpretarea dispozițiilor din normele metodologice pentru această secțiune, din HG 691/2015[1], și în spiritul respectării principiului interesului superior al copilului.

Acest punct de vedere este împărtășit, pe lângă ANPDCA și Salvați Copiii și de alți specialiști din domeniul asistenței sociale și magistrați cu experiență în acest domeniu, consultați în această privință.

Prevederile legale cuprinse în Legea 272/2004 vizează următoarele categorii de persoane:

- Ambii părinți - Trebuie avută în vedere atât situația în care cei doi părinți pleacă în același timp, cât și situația cel mai des întâlnită, în care inițial pleacă un părinte și ulterior pleacă și celălalt părinte din țară.

---

[1] Art. 2, alin.(4) *"În situația în care constată că nu există persoana desemnată potrivit prevederilor art. 104 alin. (2) și (3) din Legea nr. 272/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, serviciul public de asistență socială are obligația de a informa în scris persoana în îngrijirea căreia se află copilul cu privire la prevederile art. 16 alin. (2) din Legea nr. 272/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare."*

Art. 16 alin. (2) din Legea 272/2004 republicată *"Cel care ia un copil pentru a-l îngriji sau proteja temporar, până la stabilirea unei măsuri de protecție în condițiile legii, are obligația de a-l întreține și, în termen de 48 de ore, de a anunța autoritatea administrației publice locale în a cărei rază teritorială își are sediul sau domiciliul."*

- Părintele care exercită singur autoritatea părintească - Această categorie vizează părinții care exercită singuri autoritatea părintească, urmare a divorțului sau a altor situații în care a fost dispusă o astfel de măsură.

- Părintele cu care locuiește copilul - Această categorie vizează părinții care exercită autoritatea părintească în comun, iar urmare a divorțului instanța a stabilit care este părintele cu care copilul va locui în mod obișnuit, urmare desfacerii căsătoriei.

În Anexa 1 a prezentului document, poate fi regăsită schema de realizare a procedurii de delegare temporară a autorității părintești.

ETAPE ÎN DERULAREA PROCEDURII

1.

a.Transmiterea notificării către Serviciul Public de Asistență Socială din localitatea de la domiciliu

Părintele care se regăsește într-una din situațiile enumerate anterior trebuie să notifice intenția de a pleca la muncă în străinătate Serviciului Public de Asistență Socială din localitatea de domiciliu. Ca model pentru această notificare poate fi folosită Anexa 2 a Ordinului 219/2006 (***Anexa 2*** a prezentului document), tipizat care poate fi pus la dispoziția părinților doritori de către SPAS.

Obligația notificării SPAS revine tuturor părinților care pleacă la muncă în străinătate din categoriile mai sus menționate, ***indiferent dacă munca în străinătate implică sau nu și existența unui contract de muncă.***

Notificarea SPAS poate fi realizată prin:

- depunerea notificării de către părintele interesat direct la sediul Primăriei de domiciliu,

- prin transmiterea acesteia prin e-mail, fax, scrisoare, poștă, curier etc. la SPAS

În cazul părinților aflați deja în străinătate, este considerată ca fiind posibilă transmiterea notificării din străinătate, prin mijloacele mai sus-menționate[2].

---

[2] Codul de procedură civilă, prin art. 199, prevede că *„Cererea de chemare în judecată, depusă personal sau prin reprezentant, sosită prin poștă, curier, fax sau scanată și transmisă prin poștă electronică ori prin înscris în formă electronică, se înregistrează și primește dată certă prin aplicarea ștampilei de intrare."*

Având în vedere că prevederile procedurale permit toate variantele enumerate pentru sesizarea instanței, *pentru identitate de rațiune* și cererea de notificare a intenției de muncă în străinătate către serviciul public de asistență socială, poate fi formulată de părintele în cauză (în condițiile art. 104 din lege) în oricare din variantele de mai sus.

Indiferent de modelul folosit (pentru părinții care nu ajung în contact direct cu SPAS-ul va fi greu să folosească un tipizat), în cuprinsul notificării vor trebui să se regăsească în mod obligatoriu următoarele elemente:

- ***datele de identitate ale persoanei în grija căreia va fi lăsat copilul*** pe durata absenței din țară a părintelui/părinților,

- ***adresa la care copilul va urma să locuiască în viitor***, după plecarea părintelui/părinților,

- ***îndeplinirea de către persoana în grija căreia urmează a fi lăsat copilul a condițiilor prevăzute la art. 105, alin. (1) din legea 272/2004***, referitoare la apartenența acesteia la familia extinsă (să fie rudă până la gradul IV inclusiv, cu minorul - persoana poate fi bunic, unchi/mătușă, văr, nepot, frate/soră, străbunic, frate al unui bunic), la vârstă - să aibă minimum 18 ani împliniți.

În ceea ce privește termenul de 40 de zile menționat în lege ca termen în interiorul căruia urmează a fi depusă de către părinte/părinți notificarea, apreciem că ***acesta trebuie să fie interpretat ca un termen de recomandare și nu ca unul imperativ, a cărui nerespectare să atragă după sine neîndeplinirea acestei obligații.***

!!! Astfel, notificarea poate fi depusă și cu mai puțin de 40 de zile înainte de plecarea părintelui/părinților din țară.

Mai mult, scopul introducerii acestor prevederi legale a fost și acela de a asigura o monitorizare cât mai exactă a tuturor cazurilor copiilor ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate și sprijinirea autorităților de la nivel local în realizarea unor evidențe cât mai complete ale numărului real al copiilor care intră în această categorie.

b. Completarea de către părinte a cererii către instanța de judecată

- Recomandăm ca, în același timp cu **notificarea către SPAS,** părintele să formuleze și **cererea către instanța de judecată**, astfel încât după realizarea anchetei sociale și colectarea celorlalte acte necesare la instanță, SPAS să poată transmite către instanța de judecată toate aceste documente (vezi etapa 3).

Așadar, încă din această etapă considerăm util ca reprezentanții SPAS să îl consilieze pe părinte cu privire la reglementările legale și pașii care trebuie parcurși, să înmâneze acestuia, ***un model orientativ de cerere adresată instanței*** (vezi ***Anexa 3)***, să îl îndrume în completarea acesteia, și să îi ofere o listă cu documentele conexe care trebuie depuse la SPAS și implicit la instanță, împreună cu cererea respectivă (vezi ***Anexa 4***).

Considerăm utilă depunerea cererii adresate instanței la SPAS, având în vedere că în multe situații, părinții află de această obligație cu puțin timp înainte de a pleca în străinătate; această modalitate permite părinților să efectueze ambele cereri, înainte de plecare; în ceea ce privește **efectuarea anchetei sociale de către SPAS, aceasta poate fi făcută și în absența părinților, iar colectarea documentelor necesare a fi atașate dosarului către instanță, de asemenea** (cu sprijinul sau de către persoana în grija căreia va rămâne copilul).

Subliniem importanța demersurilor din etapa aceasta și etapele următoare, pentru evitarea pe viitor a situațiilor în care procedura de delegare a autorității părintești nu este finalizată, limitându-se doar la notificarea SPAS, situație frecvent întâlnită în prezent, conform evaluărilor realizate în ultima perioadă. Menționăm că, conform Secțiunii 4 din Legea 272/2004 modificată, notificarea SPAS cu privire la persoana în care grija căreia va rămâne copilul este doar o etapă în procedura de delegare a autorității părintești, neavând nicio valoare juridică în sine, procedura fiind definitivată doar de instanța de judecată.

2. Instrumentarea cazului de către Serviciul Public de Asistență Socială, după primirea notificării

În această etapă, personalul din cadrul Serviciului Public de Asistență Socială va solicita persoanei în cauză (părintele sau persoana în grija căreia va rămâne copilul) documentele relevante necesare parcurgerii procedurii de delegare temporară a drepturilor părintești, pentru instanța de judecată, în conformitate cu prevederile art. 105, alin. (3) din Legea 272/2004.

Totodată, după primirea notificării, ***reprezentanții Serviciului Public de Asistență Socială vor efectua o anchetă socială la domiciliul persoanei la care copilul va locui pe perioada delegării, document care să fie inclus în dosarul care va fi transmis instanței.***

Raportul de anchetă socială va trebui să conțină informații relevante și complete despre situația persoanei căreia i se deleagă autoritatea părintească și relația acesteia cu copilul/copiii, despre situația copilului și a părinților acestora.

O astfel de abordare din partea SPAS-ului poate sprijini evitarea prelungirii termenului în interiorul căruia instanța va lua o decizie, aceasta având astfel la dispoziție încă de la primul termen de judecată informațiile ce pot fi relevante în luarea unei decizii.

Considerăm termenul de 40 de zile fixat de lege, în situația în care acesta poate fi respectat de părinte/părinți, ca fiind un termen rezonabil pentru desfășurarea

procedurilor ce preced învestirea instanței, proceduri ce includ și efectuarea unei anchete sociale.

3. Înaintarea actelor la instanță (judecătoria competentă teritorial)

Deși Serviciul Public de Asistență Socială nu are calitate procesuală expres prevazută în prezenta procedură, acesta are un rol determinant în inițierea și celeritatea ei, precum și în obținerea unei finalități în interesul copilului.

Având în vedere că transmiterea propriu-zisă a cererii formulate de părinte și a actelor la instanță nu impune o anumită calitate procesuală sau vreo formalitate suplimentară ulterioară completării și semnării cererii, aceasta se poate face fie de către părinte, fie de către altă persoană interesată (ex: persoana căreia urmează să-i fie delegată autoritatea părintească), fie prin sprijinirea procesului de către reprezentanții SPAS, prin depunerea acestora directă sau prin transmiterea lor prin poștă/curierat, mail, fax.

Luând în considerare că la nivelul societății există un anumit grad de reticență, cu precădere a persoanelor din mediul rural, de a se adresa instanțelor, **recomandăm specialiștilor SPAS să sprijine familiile în procesul de depunere a dosarului la instanță, însoțit de o adresă de înaintare.** Considerăm că în acest fel se va evita nefinalizarea procedurii, situație frecvent întâlnită atunci când părintele trebuie să transmită el dosarul către instanță.

Prin sprijinirea părintelui care deleagă autoritatea părintească, SPAS-ul are un rol determinant în celeritatea procedurii delegării precum și în obținerea unei finalități în interesul copilului.

Folosirea acestei modalități de lucru va fi utilă si pentru faptul că SPAS va putea monitoriza parcursul dosarului, de la inițierea procedurii și până la definitivarea acesteia, prin pronunțarea hotărârii de încuviințare de către instanță.

4. Judecarea cererii și definitivarea procedurii

Un aspect important care trebuie luat în considerare în această etapă îl reprezintă ascultarea copilului. În conformitate cu prevederile art. 29 din Legea 272/2004, "În orice procedură judiciară sau administrativă care îl privește, copilul are dreptul de a fi ascultat. Este obligatorie ascultarea copilului care a împlinit vârsta de 10 ani. Cu toate

acestea, poate fi ascultat și copilul care nu a împlinit vârsta de 10 ani, dacă autoritatea competentă apreciază că audierea lui este necesară pentru soluționarea cauzei."

Cererea făcută în materie necontencioasă se soluționează printr-o încheiere, care în conformitate cu art. 535 Cod procedura Civilă nu are autoritate de lucru judecat, instanța putând reveni asupra acestei încheieri, la cererea celui interesat, dacă situația de fapt avută în vedere la pronunțare s-a schimbat.

Astfel, părintele întors în țară într-o perioadă mai scurtă decât cea pentru care a fost pronunțată delegarea, poate înainta o cerere pentru revocarea delegării autorității părintești. De asemenea, este posibilă menținerea perioadei în care a fost făcută delegarea, cu înlocuirea persoanei căreia i-au fost delegate drepturile.

În ceea ce privește termenul de 3 zile în care instanța ar trebui să se pronunțe, potrivit prevederilor Secțiunii IV din Legea 272/2004, jurisprudența existentă până în prezent demonstrează o practică neunitară la nivelul instanțelor de judecată, motiv pentru care în funcție de situație, termenele din aceste dosare pot fi și mai mari de 3 zile.

În multe situații, depășirea de către instanță a acestui termen poate fi determinată de insuficiența informațiilor puse la dispoziția judecătorului care trebuie să dispună într-o procedură care exclude contradictorialitatea.

Încheierea de delegare a autorității părintești trebuie să cuprindă atribuțiile autorității părintești care au fost delegate, perioada delegării, precum și domiciliul unde urmează să locuiască minorul în această perioadă.

Părinții trebuie informați cu privire la faptul că delegarea autorității părintești pentru o anumită perioadă de timp (maxim 1 an, conf Secțiunii IV, minimul nefiind prevăzut expres) nu este echivalentă cu decăderea lor din drepturile părintești sau cu o limitare a exercițiului acestora.

În cazul ***familiilor divorțate***, în care părintele nerezident nu este de acord ca părintele rezident (la care locuiește minorul) să-și delege autoritatea către o anumită rudă a copilului, facem următoarele precizări:

Părintele nerezident poate solicita instanței de judecată modificarea hotărârii privind încuviințarea delegării (apel), cât și a modalității de exercitare a autorității părintești și a locuinței minorului stabilite prin hotărârea de divorț (chiar dacă în legătură cu copilul său a fost dispusă delegarea anumitor drepturi părintești). Astfel, există posibilitatea celuilalt părinte (părintele nerezident) de a prelua el însuși exercițiul deplin al autorității părintești.

Pentru a putea veni în sprijinul dumneavoastră în implementarea acestei proceduri, vă rugăm să ne oferiți feedback privind situația de fapt, la nivel local, în ceea ce privește aplicarea prevederilor legale, cât și dificultățile întâmpinate în practică.

Puteți să transmiteți mesajele dumneavoastră către Organizația Salvați Copiii la adresa contact@copiisinguriacasa.ro, sau apelând Help-Line Copii Singuri Acasă, 0800.070.040, număr apelabil gratuit în România din toate rețele de telefonie mobilă și fixă.

De asemenea, avem rugămintea de a promova numărul Help-Line la care sunt oferite servicii de consiliere pentru toate persoanele interesate de acest domeniu, în rândul părinților care intenționează să plece la muncă în străinătate/plecați la muncă în străinătate și al persoanelor în grija cărora rămân copiii.

---

*Prezentul document a fost elaborat în cadrul proiectului **Protecţie şi educaţie pentru copiii afectaţi de migraţia pentru muncă în străinătate a părinţilor** derulat de **Organizaţia Salvaţi Copiii** în parteneriat cu **Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție**.*

*În cadrul proiectului a fost înființată o platformă on-line care poate fi accesată de orice persoană interesată sau profesionist din domeniu, www.copiisinguriacasa.ro, pentru a găsi informații sau solicita consiliere, precum și un serviciu telefonic apelabil gratuit în România din toate rețelele de telefonie, **0800.070.040**, prin care specialiștii Salvați Copiii oferă îndrumare și consiliere tuturor celor interesați de acest domeniu.*

MINISTERUL MUNCII
FAMILIEI, PROTECȚIEI SOCIALE
ȘI PERSOANELOR VÂRSTNICE

Autoritatea Națională pentru
Protecția Drepturilor Copilului și Adopție

Salvați Copiii
Save the Children România

PROCEDURA LEGALĂ DE PROTECȚIE A COPIILOR SINGURI ACASĂ

(cf. Legii 272/2004 republicată, corelată cu legislația națională relevantă)

Procedura delegării **propusă**

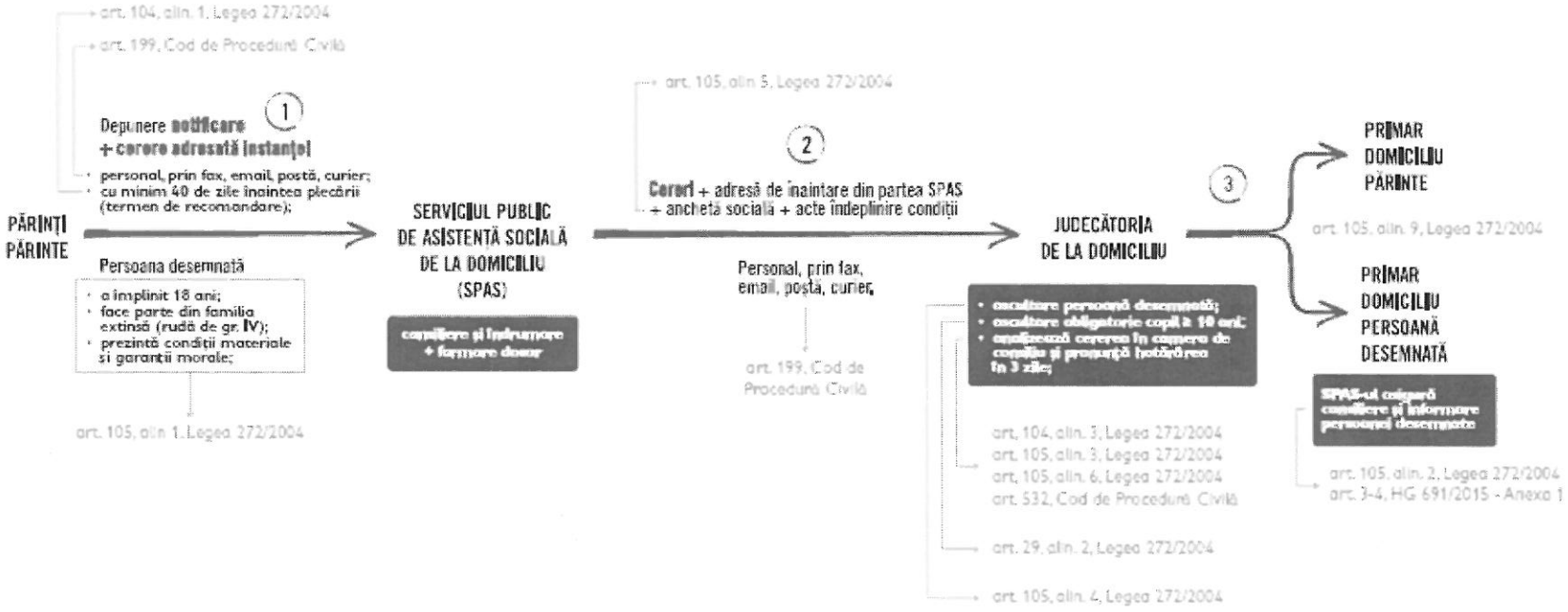

Recomandări **Salvați Copiii România** și **Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție**

Pas1: folosire tipizat notificare (Anexa 1 a Ordinului 219/2006) și cerere-tipizat adresată judecătoriei;

Pas2: efectuare anchetă socială de către SPAS și sprijin întocmire și depunere dosar la judecătorie;

Anexa 2 - MODEL

DECLARAȚIE

nr..... din .....

Subsemnatul/Subsemnata ....., domiciliat/domiciliată în localitatea ....., str..... nr....., bl....., sc....., et.....,ap....., județul/sectorul ....., telefon ....., actul de identitate .....,seria ..... nr....., CNP..... ....., vă aduc la cunoștință intenția mea de a pleca la muncă în străinătate.

Declar pe propria răspundere că am/nu am copii minori în întreținere.

Menționez că pe perioada în care voi fi plecat/plecată la muncă în străinătate copilul/copiii meu/mei (numele, prenumele, data nașterii).....
.....
.....
.....

va/vor fi lasat/lăsați în întreținerea și îngrijirea doamnei/domnului .....(gradul de rudenie)

domiciliat/domiciliată în localitatea ....., actul de identitate ..... seria .....nr....., CNP .....

Declarant,

.....

Asistent social,

.....

Anexa 3 - MODEL

CERERE ADRESATĂ INSTANŢEI JUDECĂTOREŞTI

Către:
Judecătoria _____

Domnule Preşedinte,

Subsemnata/ul (*nume* ....., *prenume* .....), CNP _____, cu domiciliul în ..... _____, **solicit citarea în calitate de intimat** a :
Numitei/ului_____,cu domiciliul în _____, având codul numeric personal_____,
Întrucât în temeiul dispozițiilor art. 527 și urm. din C. proc. civ., si art 104-108 din Legea 272/2004, formulez

Cerere de Delegare a Autorității Părintești,

prin care solicit instanței să încuviințeze cererea subsemnatei/ului de delegare a autorității părintești cu privire la fiica/fiul meu minor_____, în vârstă de __ani, CNP _____.

În fapt, arăt că:

Subsemnata/ul[3], sunt căsătorită cu numitul/a _____, relație în urma căreia a rezultat minora/ul_____, *sau*

Subsemnata/ul[4] am fost căsătorit/ă cu numitul/a _____, relație în urma căreia a rezultat minora/ul _____, în prezent fiind divorțat/ă de mama/tatăl copilului, instanța stabilind exercitarea autorității părintești în comun/exclusiv pentru subsemnata/ul și locuința minorului la mine, prin hotărârea judecătoarească nr___ din_____, pronunțată de Judecătoria _____, rămasă definitivă la data de_____, *sau*

[3] Se completeaza in situatia copilului provenit din casatorie, casatoria fiind inca valabila.
[4] Se completeaza in cazul copilului provenit din casatorie, parintii fiind in prezent divortati.

Subsemnata/ul[5] am avut o relație de concubinaj cu numita/ul, în urma căreia a rezultat minora/ul _____. CNP_____, care domiciliază alături de subsemnata/ul la adresa _____

Având în vedere aceste aspecte, doresc să deleg autoritatea părintească către[6]_____ pe perioada de[7] _____, perioadă în care voi pleca la muncă în orașul/tara_____. Doresc să deleg autoritatea părintească cu privire la următoarele drepturi[8] :

- _____
- _____
- _____

Pe perioada deplasării voi putea fi contactat/ă telefonic la nr de tel _____sau pe mail _____.
Copilul locuiește în prezent la adresa_____ și va locui în continuare alături de _____la următoarea adresă _____.

În drept, ne întemeiem cererea pe dispozițiile: art. 148-151, 530 C.proc.civ. si art 104-108 din Legea 272/2004.
În dovedire solicit proba cu înscrisuri[9], depunând următoarele înscrisuri:
Pentru părinte/părinți
Copie C.I. subsemnatul/subsemnata;
Copie certificat de căsătorie;
Copie certificat de deces al soțului (dacă este cazul);
Copie hotărâre de divorț nr __ pronunțată de Judecătoria _____, rămasă definitivă la data de _____ (dacă este cazul);
Copie dovada deplasării în interes de serviciu (dacă există);
Pentru copil
Copie certificat de naștere/carte de identitate al/a minorului;
Adeverință medicala privind starea de sănătate a minorului;
Pentru persoana indicată pentru a prelua autoritatea părintească
Copie C.I.;
Cazierul judiciar;

---

[5] Se completeaza in cazul copilului provenit din relatie de concubinaj.
[6] Se indică ruda căreia dorește să-i fie delegată autoritatea părintească.
[7] Maxim 1 an de zile,
[8] Drepturi ce se doresc a fi delegat.,
[9] Copii certificate pentru conformitate cu originalul, într-un singur exemplar, în funcție de situație.

Copie adeverință de salariat, talon de pensie etc.;
Copie dovadă spațiu de locuit (în cazul în care minorul se va muta la această persoană);
Adeverință medicală care să ateste dacă este clinic sănătos;
Declarație pe propria răspundere că are /nu are alți copii în întreținere;

Depunem prezenta cerere de chemare în judecată, într-un exemplar.
Solicităm judecarea cauzei, în lipsă, în conformitate cu art. 411 alin.(1) pct.2) din C. proc. civ.

Data **Semnătura**

Anexa 4

Listă orientativă cu documentele necesar a fi incluse în dosarul transmis instanței, în vederea nominalizării persoanei care va asigura creșterea și îngrijirea copilului pe durata absenței părinților din țară:[10]

✓ documente ale părintelui/părinților: copie acte de identitate și de stare civilă (certificat de căsătorie),

✓ dovada faptului că părintele respectiv exercită singur autoritatea părintească (copie hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă de divorț, copie certificat de deces al celuilalt părinte), dacă este cazul,

✓ alte acte (dacă acestea există) contract de muncă, permis de muncă care să ateste unde va/vor pleca părintele/părinții și pentru ce perioadă etc.

✓ documente de stare civilă ale copilului: copie certificat de naștere/carte de identitate, adeverință medicală privind starea de sănătate a acestuia;

✓ documente pentru persoana în grijă căreia va rămâne copilul: copie act de identitate, cazier judiciar, dovada veniturilor (adeverință de salariat, talon de pensie etc.), dovada spațiului de locuit, adeverință medicală care să ateste dacă este clinic sănătos, o declarație pe propria răspundere că are /nu are alți copii în întreținere;

✓ alte acte doveditoare care pot descrie situația familială sau a copilului, în funcție de situație sau la cererea SPAS-ului sau a judecătoriei.

[10] Listă orientativă rezultată urmare a cazuisticii înregistrate la nivelul Organizației Salvați Copii, în cadrul implementării prezentului proiect (conform practicii SPAS-urilor și instanțelor de judecată consultate)